

УДК 37.018.43:378.018.46(477)"20"

DOI: <https://doi.org/10.33216/2220-6310/2024-110-3-160-170>

ІСТОРИОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ ЕТАПІВ РОЗВИТКУ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ПІСЛЯДИПЛОМНІЙ ОСВІТІ УКРАЇНИ

І. О. Соснова

ORCID 0000-0002-6813-3788

У статті здійснено історіографічний аналіз етапів розвитку дистанційного навчання в післядипломній освіті України.

Зазначено, що особливої актуальності наразі набула проблема повномасштабного та якісного впровадження дистанційного навчання в післядипломну педагогічну освіту, і для такого впровадження важливим є минулий вітчизняний та зарубіжний досвід, використання ідей учених для розв'язання сучасних проблем освіти.

На основі вивчення та аналізу наукового доробку вітчизняних учених виокремлено: етапи становлення та розвитку дистанційної освіти в Україні – перший етап (2000–2001 рр.), другий етап (2002–2003 рр.) (Л. Шинкаренко); етапи впровадження дистанційного навчання в післядипломну педагогічну освіту – перший початковий етап (1999–2002 рр.), другий – етап становлення (2003–2008 рр.), третій – етап розвитку (2009–2014 рр.) (С. Антощук); етапи становлення та розвитку системи післядипломної педагогічної освіти разом з впровадженням дистанційного навчання: перший – етап становлення післядипломної педагогічної освіти як системи (2000–2005 рр.), другий – етап розвитку (2005–2010 рр.), третій – етап модернізації освітньої діяльності закладів післядипломної педагогічної освіти (2011–2015 рр.), четвертий – етап цифровізації на основі широкого застосування в освітній діяльності сучасних інформаційних, комп'ютерних, телекомунікаційних та цифрових технологій (2016 р. і дотепер) (Л. Ляхоцька).

Підсумовано, що вивчення історичного досвіду уможливило виявляти закономірності розвитку досліджуваної проблеми, ефективно розв'язувати сучасні освітні задачі (навчання впродовж життя, неперервність у навчанні педагогічних кадрів, навчання на відстані, додаткове навчання, онлайн-навчання, дистанційне навчання), зважаючи на досягнення минулого; сприяє цілеспрямованості, конкретності, перспективності.

Ключові слова: історіографічний аналіз, етапи, розвиток, дистанційне навчання, післядипломна освіта.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Загальновідомо, що наріжним важелем, рушійною силою розвитку держави та системних перетворень у суспільстві є якісна освіта, яка створює передумови для особистісного розвитку, набуття знань, практичних навичок, життєвого соціального досвіду, формування загальних і спеціальних компетентностей, творчого зростання, акумулювання культурних зразків діяльності, норм, цінностей, звичаїв і традицій і як наслідок – підвищення рівня професіоналізму, самореалізації та конкурентоспроможності особистості.

Динамічний розвиток суспільства, щоденні прогресивні перетворення в економічній, політичній, соціальній галузях потребують зміни якості діяльності людини, збільшення її інтелектуального складника, ефективного розвитку індивідуальних і професійних здібностей. Сьогодні, щоб бути працевлаштованою, завжди зайнятою, отримувати гідну заробітну плату, реалізуватися в житті та в професії, бути успішною, конкурентоспроможною на ринку праці, людина має йти «у ногу із часом», постійно працювати над собою, бути відкритою до нових знань. Провідна роль у процесі розв'язання поставлених завдань належить системі післядипломної педагогічної освіти, що ґрунтується на принципах концепції «Lifelong learning» («Навчання впродовж усього життя») та широкому використанні технологій дистанційного навчання.

Отже, на особливу актуальність наразі заслуговує проблема повномасштабного та якісного впровадження дистанційного навчання у післядипломну педагогічну освіту. Для такого впровадження важливим є минулий вітчизняний та зарубіжний досвід, використання ідей учених для розв'язання сучасних проблем післядипломної педагогічної освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Ідея необхідності навчання впродовж усього життя трансформована в теорії «неперервної освіти» (професійна освіта дорослих, потреба в якій викликана необхідною компенсацією знань та вмінь, недоотриманих у процесі навчання («освіта на все життя»); довічний процес «учитися все життя»; освіта через потреби особистості, прагнення якої до постійного пізнання себе й довкілля стає її цінністю («освіта через усе життя»)) (Енциклопедія освіти, 2021)), до якої вчені віднесли й післядипломну педагогічну освіту (Н. Ничкало, В. Олійник, М. Пахомова, О. Савченко, Л. Сігаєва, Т. Сорочан, О. Якубенко та ін.). Так, Т. Сорочан виокремила декілька моделей безперервної післядипломної

педагогічної освіти: компетентнісну (передбачає єдність змісту курсів підвищення кваліфікації та міжкурсового періоду, спрямованих на розвиток професійних компетентностей), диференційовану (будується на засадах варіативності та передбачає наявність значної кількості різних навчальних планів, графіків для кожної категорії педагогів), диверсифіковану (спрямовується на залучення до професійного розвитку педагогів якомога більшої кількості зацікавлених організацій), пролонговану (передбачає циклічне проведення курсів підвищення кваліфікації), особистісно орієнтовану (віддзеркалює посилення значення самоосвіти педагогів) (Сорочан, 2010).

З'ясовано, що питання наукового забезпечення післядипломної педагогічної освіти знайшли своє відображення в наукових працях Н. Вапнярчук (післядипломна педагогічна освіта як чинник забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних фахівців на національному й міжнародному ринках праці), К. Везетіу (принципи функціонування системи післядипломної педагогічної освіти), Н. Кропачевої (актуальні проблеми розвитку післядипломної педагогічної освіти в теоретичній та практичній площинах та рівень їх відображення в галузевому реферативному ресурсі Державної науково-педагогічної бібліотеки ім. В.О. Сухомлинського упродовж 2007–2015 рр.), М. Романенко (методологічні проблеми розвитку післядипломної педагогічної освіти в контексті освітнянських реформ), Є. Чернишова (перспективи розвитку післядипломної педагогічної освіти), І. Якухно (суперечності інноваційного розвитку післядипломної педагогічної освіти) та ін.

Зарубіжний досвід підвищення кваліфікації педагогічних працівників, особливості підготовки в системі післядипломної педагогічної освіти досліджено в наукових працях вітчизняних учених (Н. Авшенюк, Н. Бахмат, О. Берегова, Л. Дяченко, К. Котун, М. Марусинець, О. Огієнко, Н. Постригач, І. Сігетій, О. Сулима та ін.), які визначили світоглядно-пізнавальні завдання вітчизняної та міжнародної післядипломної освіти, що відзначаються спрямованістю на модернізацію вмінь і знань педагогічних працівників, підготовку до нових ролей і посад, підвищення кваліфікації та статусу, зовнішнє та внутрішнє обслуговування педагогічних потреб, обслуговування безпосередньо практичних і широких освітніх потреб, програму професійного зростання впродовж службової кар'єри, програми різної тривалості (від двох годин до декількох років) тощо (Сігетій, 2021).

Особливості організації освітнього процесу в системах підвищення кваліфікації педагогів у післядипломній освіті досліджено зарубіжними вченими (Р. Болам – навчання без відриву від виробництва та підвищення кваліфікації вчителів; Б. Джойс, К. Хоувей, С. Яргер – підвищення

кваліфікації вчителів; Д. Хопкінс – навчання без відриву від виробництва та розвиток освіти та ін.). Стан, зміст, форми, методи, принципи організації та перспективи розвитку дистанційної освіти порушували в працях Т. Андерсон, Д. Боетчер, К. Вудлі, Р. Гаррісон, Б. Кінг, К. Мередіт, О. Петерс, К. Роджерс, С. Толбот, Д. Шеррон, М. Фуллан, Б. Холмберг та ін.

Зазначимо, що проблеми дистанційного навчання в післядипломній педагогічній освіті досліджували Т. Грабовська, О. Грабовський (особливості дистанційного навчання в післядипломній педагогічній освіті Закарпаття через застосування навчальних платформ, месенджерів, соціальних мереж тощо), М. Давидовський, І. Сокол, К. Стадниченко (проблеми впровадження дистанційної форми підвищення кваліфікації педагогічних працівників у системі післядипломної педагогічної освіти), К. Колос (система MOODLE як засіб розвитку предметних компетентностей учителів в умовах дистанційної післядипломної освіти), Л. Ляхоцька (дистанційна технологія навчання в післядипломній педагогічній освіті) та ін. Учена Л. Ляхоцька зазначила, що дистанційне навчання в системі післядипломної освіти – це індивідуалізований процес передання та засвоєння знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності педагогічного працівника, який відбувається за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу в спеціалізованому середовищі, створеному на основі сучасних інформаційно-комунікаційних та психолого-педагогічних технологій і формує умови для безперервної освіти педагогічних працівників (Ляхоцька, 2018).

Попри значну кількість наукових праць, чимало питань усе ще залишаються не розв'язаними. Зокрема, потребують досліджень питання щодо аналізу історичних періодів розвитку дистанційного навчання в системі післядипломної педагогічної освіти.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті полягає в осмисленні та теоретичному аналізі основних етапів становлення та розвитку дистанційного навчання в післядипломній педагогічній освіті України.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Логіка дослідження потребує з'ясування етапів розвитку дистанційної освіти в Україні. Аналіз державних документів (Закон України «Про національну програму інформатизації» (1998 р.), Державна Програма «Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці» (2005 р.)), постанов (спільна постанова Президії Національної академії наук України та Колегії Міністерства освіти України про створення Асоціації користувачів телекомунікаційною мережею закладів освіти і науки України з

координувальним «Центром Європейської інтеграції» у м. Києві (1997 р.), із 2006 р. – Українська науково-освітня телекомунікаційна мережа «УРАН»), концепцій Міністерства освіти і науки України («Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні» (2000 р.)), матеріалів наукових конференцій («Інтернет-технології в інформаційному просторі держави» (1997 р.), «Держава та Інтернет» (2000 р.)), роботи Українського центру дистанційної освіти, створеного на основі НТУ України «Київський політехнічний інститут» (2000 р.) (мета: вироблення дистанційних технологій навчання в системі вищої освіти України (Про створення Українського центру дистанційної освіти, 2000), досліджень вітчизняних учених (С. Антошук, Л. Ляхощка, В. Олійник, Л. Шинкаренко та ін.) уможливило зазначити, що перші кроки становлення дистанційної освіти було зроблено наприкінці 90-их років минулого століття.

Обґрунтування фундаментальних етапів становлення та розвитку дистанційної освіти в Україні зроблено Л. Шинкаренко та визначено два етапи:

– перший етап (2000–2001 рр.): відбулося створення організаційної структури системи дистанційної освіти, матеріально-технічної бази регіональних і локальних центрів дистанційної освіти, первинного фонду дистанційних курсів і забезпечення їх експериментального впровадження, розроблено правові основи й стандарти дистанційної освіти, створено засади фінансування системи дистанційної освіти, реалізовано пілотні проекти впровадження дистанційної освіти (Олійник, Гравіт, 2001; Шинкаренко, 2012);

– другий етап (2002–2003 рр.): здійснено повномасштабне розгортання та впровадження дистанційної освіти як форми навчання (очної, заочної та екстернату), розробку та впровадження системи пільг щодо використання комп'ютерних мереж для системи дистанційної освіти, упровадження системи багатоканального фінансування юридичних і фізичних осіб системи дистанційної освіти, системи ліцензування, атестації та акредитації закладів дистанційної освіти, інтеграція системи дистанційної освіти України у світову систему (Шинкаренко, 2012).

Упровадження дистанційних форм навчання в заклади післядипломної освіти відбулося наприкінці ХХ століття, що кардинально змінило класичну модель вищої освіти. Так, учені-дослідники (О. Борзенко, П. Борсук, С. Дичковський, С. Іванов, Л. Штефан та ін.) підкреслили, що перехід до врахування нових вимог і застосування можливостей інформаційних технологій почався наприкінці ХХ століття, унаслідок чого з'явилася комплексна технологія дистанційного навчання, хоча багато питань її змісту

та практичного застосування ще й до сьогодні розроблено не достатньо (Штефан, Борзенко, 2015).

Зауважимо, що запровадження дистанційної системи навчання в освітні заклади призвело до значних змін усєї освітньої системи та відкрило широкі можливості для підготовки здобувачів у закладах середньої, передвищої та вищої освіти та перепідготовки, підвищення кваліфікації педагогічних працівників у закладах післядипломної освіти.

Просліджуючи етапи розвитку дистанційного навчання в післядипломній освіті України, підкреслимо, що виокремлення їх зумовлено всебічним впливом науково-технічного прогресу на життєдіяльність суспільства, істотними структурними змінами в освітній галузі (розуміння дистанційної освіти включає в себе уявлення про навчання на відстані («освіта на відстані») із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій, відбувається формування нових підходів до освіти, пов'язаних із розвитком форм, засобів і можливостей подання інформації, з'являється нова термінологія, що характеризує освіту без відриву від основного місця роботи: «extension study» – додаткове навчання, «open learning» – відкрите навчання, «on-line» – онлайн-навчання, «distance learning» – дистанційне навчання).

У процесі дослідження проблеми впровадження дистанційного навчання в післядипломну педагогічну освіту С. Антошук виокремила такі етапи розвитку:

– початковий етап (1999–2002 рр.) – започатковано спроби дистанційного підвищення кваліфікації в окремих закладах післядипломної педагогічної освіти;

– етап становлення (2003–2008 рр.) – розроблено теоретичні та практичні аспекти дистанційного навчання в післядипломній педагогічній освіті, поширено прогресивні ідеї щодо дистанційного навчання серед освітян, вагомо змінилась кількість закладів післядипломної педагогічної освіти, які запровадили дистанційне навчання в освітній процес, продовжено поступову підготовку фахівців з інформаційних технологій, у тому числі дистанційного навчання;

– етап розвитку (2009–2014 рр.) – відбувалися подальші наукові пошуки щодо розвитку дистанційного навчання в післядипломній педагогічній освіті, розроблено та обґрунтовано нові підходи до організації післядипломної освіти на засадах сучасних ІКТ, здійснено підготовку фахівців у галузі дистанційного навчання (Антошук, 2016).

Наразі історіографічний аналіз етапів розвитку дистанційного навчання в післядипломній освіті України представила вчена Л. Ляхоцька, яка

визначила пріоритетні завдання закладів післядипломної педагогічної освіти в період розвитку цифрової економіки та суспільства й визначила такі етапи:

– Етап становлення післядипломної педагогічної освіти як системи (2000–2005 рр.). Характерні особливості: невисокий науковий потенціал системи післядипломної педагогічної освіти, нестача кваліфікованих кадрів у галузі комп'ютерних систем та інформаційних технологій, відсутність у більшості закладів освіти Інтернету, комп'ютерів, офісної техніки тощо, недостатній рівень наукової та методичної літератури тощо.

– Етап розвитку (2005–2010 рр.). Характерні особливості: підвищення наукового потенціалу системи післядипломної педагогічної освіти, кадрового забезпечення в галузі комп'ютерних систем та інформаційних технологій, наявність Інтернету, комп'ютерів, сучасної офісної техніки, програмного забезпечення та вебсайтів (якість не досить відповідала сучасним вимогам).

– Етап модернізації освітньої діяльності закладів післядипломної педагогічної освіти (2011–2015 рр.). Характерні особливості: організація освітнього процесу на основі модульних технологій і системи залікових одиниць (ЄКТС), упровадження дистанційного навчання в освітній процес, інформатизація освітньої діяльності (створення оптимальних умов для забезпечення інформаційних потреб здобувачів, розвиток інформаційних мереж, що використовувалися в післядипломній педагогічній освіті, забезпечення належної матеріально-технічної бази, підготовка педагогічних кадрів до користування ІКТ-засобами отримання інформації), інтерактивність навчальних занять тощо.

– Етап цифровізації на основі широкого застосування в освітній діяльності сучасних інформаційних, комп'ютерних, телекомунікаційних та цифрових технологій (2016 р. і дотепер). Для цього етапу характерними є реформування післядипломної освіти, підвищення якості системи дистанційного навчання, використання трансформаційного навчання на основі цифрових технологій, широкомасштабне використання ІКТ в аудиторній і позааудиторній роботі, впровадження дистанційного, мережевого, медіанавчання в освітній процес, мультимедійних підручників і посібників, інтерактивних форм підготовки та проведення лекційних, практичних занять (через Інтернет, засоби масової інформації тощо), упровадження очно-дистанційної моделі підвищення кваліфікації освітян, участь у семінарах, круглих столах, тренінгах, Інтернет-конференціях, електронних форумах тощо; викладачі виконують роль не лише лектора, модератора семінару, тренінгу, конференції, а й роль тьютора, який надає консультації під час навчання через систему Інтернет чи систему управління

навчальними ресурсами (програми «Прометей», «Moodle», «Google Meet», «Zoom») (Ляхощка, 2021).

Отже, упровадження дистанційних форм навчання в заклади післядипломної освіти України почало відбуватися наприкінці ХХ століття та наразі перебуває в активній стадії. На сучасному етапі розвитку освітньої галузі суттєво підвищується роль і значення ІКТ, розробляються юридична, правова та методична бази дистанційної освіти, концепції дистанційної освіти України, дистанційні курси на основі сучасних комп'ютерних технологій, Web сайти в середовищі Lotus-Notes Domino, відбувається підготовка, перепідготовка, сертифікація спеціалістів із використанням сучасних комп'ютерних платформ дистанційної освіти, запроваджуються інтерактивні форми, інформаційні методи та Інтернет-технології професійно-педагогічного розвитку слухачів на курсах підвищення кваліфікації та в міжкурсовий період, урізноманітнюються заходи з онлайн-трансляцією (майстер-класи, воркшопи, тренінги, квести, «світова кав'ярня» тощо), що має підвищити рівень теоретичної ІКТ-підготовки та фахової майстерності педагогів.

Висновки і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Отже, історіографічний аналіз етапів розвитку дистанційного навчання в післядипломній освіті України уможливує зазначити, що сучасна освіта в Україні безупинно розвивається, розширює коло своїх послуг, використовуючи інноваційні форми та методи навчання, включаючи дистанційне навчання. Зазначимо, що вивчення історичного досвіду уможливує виявлення закономірностей розвитку досліджуваної проблеми, ефективне розв'язання сучасних освітніх задач (навчання впродовж життя, неперервність у процесі навчання педагогічних кадрів, навчання на відстані, додаткове навчання, онлайн-навчання, дистанційне навчання) зважаючи на досягнення минулого, сприяє цілеспрямованості, конкретності, перспективності.

Питання розвитку дистанційного навчання в післядипломній освіті є актуальним, дискусійним і потребує системного аналізу та подальшого поглибленого вивчення зарубіжного досвіду щодо особливостей його організації, передового педагогічного досвіду щодо використання дистанційного навчання в закладах післядипломної педагогічної освіти для розуміння проблеми підвищення кваліфікації педагогічних кадрів.

Література

1. Антошук С.В. Організаційно-педагогічні засади підвищення кваліфікації педагогічних працівників за дистанційною формою навчання : автореф. дис. ...

- канд. пед. наук: 13.00.04. ; ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». Київ, 2016. 23 с.
2. Енциклопедія освіти ; Нац. акад. пед. наук України; гол. ред. В.Г.Кремень. 2-ге вид., допов. та перероб. Київ: Юрінком Інтер, 2021. 1144 с.
 3. Ляхощка Л. Дистанційна технологія навчання в післядипломній педагогічній освіті: навч. посібник ; НАПН України, ДВНЗ «Ун-тет менедж. освіти», АНВО України. Київ, 2018. 288 с.
 4. Ляхощка Л.Л. Становлення та перспективи розвитку дистанційного навчання в післядипломній освіті. *Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Дистанційна освіта в Україні: інноваційні, нормативно-правові, педагогічні аспекти»*, м. Київ 12 травня 2021 р., 2021. С. 196–199.
 5. Олійник В.В., Гравіт В.О. Дистанційне навчання в післядипломній педагогічній освіті: організаційно-науковий аспект. *Післядипломна освіта в Україні*. 2001. № 1. С. 39–44.
 6. Про створення Українського центру дистанційної освіти. Наказ МОН України № 293 від 07.07.2000 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0293290-00#Text> (дата звернення: 01.09.2024).
 7. Сігетій І.П. Аналіз зарубіжного досвіду післядипломної освіти педагогів у контексті перспектив їхнього професійного розвитку. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, 2021. №200. С. 125–129.
 8. Сорочан Т.М. Безперервна освіта педагогів: управлінський аспект. *Післядипломна освіта в Україні*. 2010. №2. С. 73–75.
 9. Шинкаренко Л.І. Етапи розвитку дистанційної освіти в Україні. *Педагогіка вищої та середньої школи*: зб. наук. праць. 2012. Вип. 34. С. 405–409.

References

1. Antoshchuk, S. V. (2016). Orhanizatsiino-pedahohichni zasady pidvyshchennia kvalifikatsii pedahohichnykh pratsivnykiv za dystantsiinoiu formoiu navchannia [Organizational-pedagogical principles of improving the qualifications of pedagogical employees by means of distance learning]. *Extended abstract of Candidate's thesis*. DVNZ «Pereiaslav-Khmelnytskyi derzhavnyi pedahohichniyi universytet imeni Hryhoriia Skovorody». Kyiv (ukr).
2. *Entsyklopediia osvity [Encyclopedia of Education]*. (2021). Nats. akad. ped. nauk Ukrainy; 2-he vyd., dopov. ta pererob. V. H. Kremen (Ed.). Kyiv: Yurinkom Inter (ukr).
3. Liakhotska, L. (2018). *Dystantsiina tekhnolohiia navchannia v pislidyplomnii pedahohichnii osviti: navch. posibnyk [Distance technology of learning in postgraduate pedagogical education: educational manual]*. NAPN Ukrainy, DVNZ «Un-tet menedzh. osvity», ANVO Ukrainy. Kyiv (ukr).
4. Liakhotska, L. L. (2021). Stanovlennia ta perspektyvy rozvytku dystantsiinoho navchannia v pislidyplomnii osviti [Formation and prospects for the development of distance learning in postgraduate education]. *Materialy II Vseukrainskoi naukovopraktychnoi konferentsii "Dystantsiina osvita v Ukraini: innovatsiini, normatyvno-pravovi, pedahohichni aspekty"*, m. Kyiv, 12 travnia 2021 r. S. 196–199 (ukr).

- Oliinyk, V. V., & Hravit, V. O. (2001). Dystantsiine navchannia v pisladyplomnii pedahohichnii osviti: orhanizatsiino-naukovyi aspekt [Distance learning in postgraduate pedagogical education: organizational and scientific aspect]. *Pisladyplomna osvita v Ukraini – Postgraduate Education in Ukraine, 1*, 39–44 (ukr).
- Pro stvorennia Ukrainського tsentru dystantsiinoi osvity. Nakaz MON Ukrainy № 293 vid 07.07.2000 r. [On Creating the Ukrainian Distance Education Center: Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine, No. 293 of July 7, 2000] Retrieved from URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0293290-00#Text> (date of appeal: 11.10.2024) (ukr).
- Sihetii, I. P. (2021). Analiz zarubizhnogo dosvidu pisladyplomnoi osvity pedahohiv u konteksti perspektyv yikhnoho profesiinoho rozvytku [Analysis of the foreign experience of postgraduate education of educators in the context of the prospects of their professional development]. *Naukovi zapysky. Seriya: Pedahohichni nauky – Scientific notes. Series: Pedagogical Sciences, 200*, 125–129 (ukr).
- Sorochan, T. M. (2010). Bezperervna osvita pedahohiv: upravlinskyi aspekt [Continuous education of teachers: management aspect]. *Pisladyplomna osvita v Ukraini – Postgraduate Education in Ukraine, 2*, 73–75 (ukr).
- Shynkarenko, L. I. (2012). Etapy rozvytku dystantsiinoi osvity v Ukraini [Stages of development of distance education in Ukraine]. *Pedahohika vyshchoi ta serednoi shkoly: zb. nauk. prats – Pedagogy of Higher and Secondary School: Collection of Scientific Works, 34*, 405–409 (ukr).

HISTORIOGRAPHICAL ANALYSIS OF THE STAGES OF DEVELOPMENT OF DISTANCE LEARNING IN POSTGRADUATE EDUCATION IN UKRAINE

I. O. Sosnova

The article carries out a historiographical analysis of the stages of the development of distance learning in postgraduate education in Ukraine.

It is noted that the problem of full-scale and high-quality implementation of distance learning in postgraduate pedagogical education has become particularly relevant at the moment, and for such implementation, past domestic and foreign experience, and the use of ideas of scientists to solve modern educational problems are important.

On the basis of the study and analysis of the scientific output of domestic scientists, the following stages of the formation and development of distance education in Ukraine are distinguished: the first stage (2000–2001), the second stage (2002–2003) (L. Shynkarenko); the stages of distance learning implementation in postgraduate pedagogical education – the first initial stage (1999–2002), the second – the formation stage (2003–2008), the third one – the development stage (2009–2014) (S. Antoshchuk); the stages of formation and development of the system of postgraduate pedagogical education together with the introduction of distance learning: the first stage – the stage of formation of postgraduate pedagogical education as a system (2000–2005), the second stage – the stage of development (2005–2010), the third stage – the stage of modernization of educational

activities of institutions of postgraduate pedagogical education (2011–2015), the fourth stage – the stage of digitalization based on the wide application of modern information, computer, telecommunication and digital technologies in educational activities (2016 and until now) (L. Liakhotska).

It is concluded that the study of historical experience makes it possible to identify patterns of development of the problem researched, to solve modern educational problems (lifelong learning, continuity in the training of teaching staff, learning at a distance, additional learning, online learning, distance learning) effectively taking into account the achievements of the past, promotes purposefulness, concreteness, perspective.

Keywords: *historiographical analysis, stages, development, distance learning, postgraduate education.*

Соснова Ірина Олександрівна – аспірант третього року навчання кафедри педагогіки вищої школи ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» (м. Дніпро, Україна). E-mail: i.sosnova@ippo.dn.ua

Sosnova Iryna Oleksandrivna – 3st-year postgraduate student of the Department of Theory and Practice of Technological and Professional Education of SHEI “Donbas State Pedagogical University” (Dnipro, Ukraine). E-mail: i.sosnova@ippo.dn.ua